

عنوان مقاله:

گونه شناسی قلعه های اشکانی و ساسانی شمال خراسان و تعیین جایگاه سیاسی و اجتماعی منطقه براساس تعاملات فرهنگی آن

محل انتشار:

فصلنامه مطالعات باستان شناسی پارسه، دوره 4، شماره 12 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 21

نویسنده:

Azita Mirzaei - Ph.D. in Archeology, Research Institute of Cultural Heritage and Tourism (ICAR), Tehran, Iran

خلاصه مقاله:

خراسان، علاوه بر اهمیت جغرافیای سیاسی، به عنوان کانون شکل گیری حکومت اشکانیان و سپس حضور مقتدر ساسانیان همراه با توسعه و حفظ قلمرو از تهاجمات اقوام شرقی، از اهمیت زیادی در دوران تاریخی برخوردار بوده است. بررسی های باستان شناختی در بخش میانی گذرگاه کپه داغ- آلاداغ در شمال خراسان منجر به شناسایی محوطه های گوناگونی از دو دوره اشکانی و ساسانی شد. در میان تپه ها و محوطه های بررسی شده، شانزده ساختار معماری در قالب «تپه قلعه» و «قلعه» شناسایی شدند. شناخت کارکرد و نقش اجتماعی این قلعه ها در بستر تاریخی خود می تواند بر طرف کننده برخی از ابهامات تاریخی باشند؛ در نتیجه در این مقاله با طرح پرسش هایی چون: معماری قلعه سازی در دوران اشکانی و ساسانی چگونه بوده است؟ چگونه می توان براساس ویژگی های معماری و یافته های فرهنگی، گاهنگاری نسبی برای قلعه ها ارائه داد؟ قلعه ها را براساس ویژگی های جغرافیایی و معماری به چند دسته می توان گروه بندی کرد؟ فرم و شکل قلعه ها تاثیری در نقش کارکردی آن ها داشته است؟ محدوده جغرافیایی مورد مطالعه در بستر تاریخی اشکانی و ساسانی از چه جایگاه سیاسی و اجتماعی در ساختار حکومتی برخوردار بوده است؟ سعی شده به این پرسش ها پاسخ داده شود. در این پژوهش ابتدا با روش های میدانی اطلاعات گردآوری و سپس با استفاده از روش استدلال عقلانی-قیاسی به پردازش و تحلیل اطلاعات پرداخته می شود. ککهم ترین نتایج این پژوهش تشخیص ویژگی ها، تفاوت ها و شباهت های معماری قلعه ها با یکدیگر و سپس مقایسه آن ها با دیگر نمونه های مشابه در داخل و خارج از مرزهای ایران بود که منجر به شناخت بیشتر درخصوص سبک های قلعه سازی و گروه بندی آن ها در این منطقه گردید. در این پژوهش، علاوه بر شناسایی قلعه ها و شناخت ویژگی های معماری آن ها، با بهره مندی از علوم میان رشته ای چون: سنجش از راه دور، مطالعات زیست بوم و چگونگی پراکنش قلعه ها از یکدیگر، پیشنهاداتی درخصوص نقش سیاسی-اجتماعی محدوده مورد مطالعه به عنوان آخرین سرحد دسترسی به فلات مرکزی ایران ارائه می گردد.

کلمات کلیدی:

.,Northern Khorasan, Kopeh Dagh-Ala Dagh Corridor, Tappe-Ghaleh & Forts Parthian, Sassanid

شمال خراسان، گذرگاه کپه داغ- آلاداغ، تپه قلعه و قلعه، اشکانیان، ساسانیان

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1870828>

